

УДК 001.89.378.018.43

DOI 10.31494/2412-9208-2022-1-1-157-165

SCIENTIFIC RESEARCHES AND STUDYING AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AS A NECESSITY DURING THE DISTANCE LEARNING IN THE DIFFICULT COUNTRY CIRCUMSTANCES

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ В СКЛАДНИХ ДЛЯ КРАЇНИ УМОВАХ

Lyudmila KOROVCHUK,
Candidate of Pedagogical
Sciences, Associate Professor

Людмила КОРОБЧУК,
кандидат педагогічних наук,
доцент

luda.iv13a@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-8760-2992>

Lutsk National Technical
University,

Луцький національний технічний
університет,

✉ 75, street Lvivska,

✉ вул. Львівська, 75

Lutsk, Volyn region, 43018

м. Луцьк, Волинська обл., 43018

Original manuscript received: May 23, 2022

Revised manuscript accepted: June 11, 2022

ABSTRACT

The article evaluates the use of research activities and higher education in distance learning format and proves their need during difficult circumstances in the country.

The main methods and methods of research are indicated. The views and points of view of modern scientists on distance learning and education and their practical application are analyzed. In order to ensure its practicality, the scientific article describes the experimental work which we have conducted in the form of an online survey among specialists of the first and fourth years studying for the specialties «Agronomy» and «Ecology». According to the results of the experiment, the main forms of research activity of applicants of higher education institutions are emphasized.

At higher educational institutions distance learning is based on rationally selected methods of studying, information technologies, principles of studying, etc. In practical use, they act as forms and methods of organizing educational and scientific activities. The main methods are described: the method of individualized learning, the method of problem presentation of educational material, the research method, the method of projects. Proposals were made in the educational process to attract innovative and individual games, business games, problem-oriented games, situation modeling.

The article highlights the main tasks that are being solved due to the introduction of distance learning and education at higher institution, as well as the list of opportunities that can be obtained in the end. It is emphasized the need for motivation, which should stimulate the applicant of education to positive action in the scientific and educational process and further development of it as a specialist. The importance of the form of feedback from applicants and the role of a teacher in the management work of scientific activities of educational applicants is stated. It is concluded that the remote format of research and training at higher education institutions is primarily different from traditional

ones, in parallel with that it has a future in the education system, but should not replace traditional education.

Key words: *distance format, scientific research, education, students of education, research work.*

Вступ. Заклади вищої освіти беруть участь у формуванні системи, котра надає можливості молодій людині розвиватися в сучасній реальності та розширювати всебічний розвиток особистості.

Відповідні якості, навички та вміння формуються не лише в межах навчальної діяльності, а й у процесі науково-дослідної роботи здобувачів. А це, у свою чергу, спрямовує їх самореалізацію у фаховій діяльності.

Навчання в дистанційному форматі нині стає все більш затребуваним у нашій освіті. Багато країн світу давно практикують дистанційну форму навчання та освіти. Вважається, що в подальшому їх роль буде більш вагомим за рахунок різнобічності, гнучкості й доступності. Власне це й визначає актуальність нашого дослідження.

Мета статті – вивчення необхідності застосування дистанційної форми для наукових досліджень та навчання у вищій школі в непростих для країни умовах.

Методи та методики дослідження. З метою рішення поставлених завдань та перевірки теоретичних положень у статті застосовувалась сукупність емпіричних та теоретичних методів наукових досліджень, а саме: теоретичний аналіз наукової літератури заданої тематики, онлайн тести-опитувальники, обробка отриманих експериментальних даних.

Аналіз сучасної наукової літератури засвідчує, що питаннями дистанційної освіти займалися вітчизняні науковці: Так, А. Коваленко [2] провела характеристику організаційно-методологічної моделі дистанційного навчання, визначивши його основні переваги й недоліки, методи, котрі слугують швидкому засвоєнню й росту компетенцій, а також охарактеризувала найякісніші форми організаційних занять; схвалила переваги онлайн-занять; прояснила перспективи розвитку подальшого дистанційного навчання. А. Олешко, О. Ровнягін, В. Годз [5] у своїх роботах виділили провідну думку суті дистанційного навчання, відзначивши виняткові риси онлайн-курсів, телекомунікаційних технологій, навчальних платформ у розвитку студентськоцентричної моделі в закладах вищої освіти (ЗВО). О. Салун, О. Павлова, К. Вовк, О. Гайдукова, Є. Ніколенко [7] провели оцінювання основних питань, які трапляються викладачам при дистанційному навчанні й наукових дослідженнях. Вони вважають, що завдяки такій формі навчання формується майбутнє в галузі вітчизняних знань та освіти. Н. Теренда, М. Горішний, Н. Панчишин [8] розробили й провели онлайн-анкетування серед здобувачів. Як результат, схиляються до думки, що інтерактивні платформи значно поліпшують виклад і засвоєння навчального матеріалу та служать зростом мотиваційного фактору.

З метою визначення практичності та ефективності впровадження дистанційної форми для організації навчальної та науково-дослідної

діяльності здобувачів ми провели експериментальну роботу у вигляді онлайн-опитування серед студентів першого та четвертого курсів, котрі навчаються за спеціальністю «Агрономія» та «Екологія». Загалом респондентів було 50 (20 – першого курсу за спеціальністю «Агрономія» та 30 четвертого курсу – «Екологія»).

В онлайн-тести містилися запитання, при ознайомленні з якими відбувається міркування, досліджувані здобувачем. Запитання стосувалися труднощів дистанційного навчання, науково-дослідної діяльності та ефективності здобутих знань та навичок.

Фактично всі здобувачі вищої освіти першого року навчання відповіли однаково – була складність, адже вони ще не зовсім знайомі із платформами навчання, комунікацією, гнучкістю та мобільністю. Здобувачі четвертого курсу поставилися з розумінням у необхідності здобування освіти дистанційно, а вміння й навички в них вже сформовані протягом карантинного періоду.

Хоча у двох опитувальних групах було відмічено позитивні та негативні аспекти дистанційного формату навчання, разом з тим акцентувалась увага на необхідності застосування дистанційного навчання для розвитку науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти в складних для країни умовах.

Результати та дискусії. Основними властивостями дистанційного навчання можемо назвати можливість здобуття освіти за межами ЗВО, коли спілкування з викладачем та засвоєння навчального матеріалу відбувається за допомогою інтернет мережі.

У закладах вищої освіти дистанційне навчання включає в себе використання сучасних, правильно підібраних методів навчання, інформаційних технологій та комп'ютерних телекомунікацій.

Дистанційна форма навчання надає змогу вирішувати низку педагогічних завдань, серед яких слід відзначити: розширення світогляду здобувачів та зростання їх соціальної активності й статусу; підвищення ефективності освіти за рахунок використання педагогічного ресурсу закладів вищої освіти; формування якісного освітнього простору; розвиток уміння обговорювати різні точки зору та критичного мислення; створення однакових можливостей здобуття освіти, а педагогам – навчати в будь-яких регіонах країни та за її кордонами; засвоєння значного обсягу інформації за короткий період часу; участь у різних онлайн заходах та підвищення кваліфікації не лише здобувачів, а й викладачів; формування пізнавальної активності; одночасне засвоєння кількох курсів; можливість використання гнучкого графіку для проведення занять, курсів, семінарів; формування мотивації в здобувачів до самостійної/індивідуальної роботи; індивідуальний підхід до поглибленого розв'язання поставлених завдань через індивідуальний підхід, котрий раніше знаходився в тіні колективного тощо [6].

Необхідно брати до уваги те, що науково-дослідна діяльність (НДД) здобувачів вищої освіти нині є складником сучасної системи навчання в ЗВО й охоплює не лише науково-дослідну роботу, укорінену

в процес навчання, а й таку, котра рівнобіжно розвивається в освітньому процесі.

За результатами проведеного дослідження варто відмітити, що найвагомішими формами НДД у здобувачів вважаються:

- 1) підготовка та написання наукових праць (есе, тез, статей);
- 2) участь у наукових, методичних, науково-практичних конференціях чи олімпіадах (очно чи дистанційно);
- 3) активна участь у роботі наукових, профільних гуртках чи секціях;
- 4) розробка та підготовка індивідуальних проєктів тощо.

При цьому роль викладача не зводиться до примітивної передачі інформації. Самостійна освітня діяльність здобувачів та їх відповідальність за її результати є базою якості дистанційної освіти, особливо в непростих для нашої країни умовах.

Аналізуючи позитивні риси сьогоdnішнього дистанційного навчання, ми відчуваємо, що вона надає певні можливості: для перевірки навичок та знань засвоєних здобувачем; користуватись архівами навчальних матеріалів (відсутність проблеми нестачі навчальних матеріалів); аналізувати оцінки результатів та, власне, процес навчання, котрим є можливість керувати (відмічати, як регулярно здобувач заходив на платформу електронного навчання, скільки відводилось часу для засвоєння матеріалу та виконання завдань); які саме теми навчальних курсів були найскладнішими для засвоєння тощо) [9].

Окрім того, позитивні бачення дистанційного навчання та наукових досліджень цілком очевидні: до уваги взято індивідуально-особистісні властивості здобувачів та їх стан здоров'я (психологічний, фізичний), грамотний розподіл ресурсів, можливість економії часу, а також зручність й комфортність. У цьому процесі значна роль відводиться мотивації здобувача, точніше, комплексу мотивів, котрі стимулюють до позитивної дії.

1. Індивідуальні джерела мотивації. Серед інших джерел вони посідають особливе місце: осередки, котрі спричиняють прагнення до самореалізації, самовдосконалення та самоствердження в навчальній та науковій діяльності; стереотипи, установки, інтереси, еталони, потреби тощо.

2. Зовнішня мотивація окреслюється можливостями (необхідні для підготовки й проведення науково-дослідної роботи), очікуваннями та вимогами:

- очікування, котрі проявляються в нейтральному чи позитивному плані соціуму до науково-дослідної роботи;
- вимоги, котрі безпосередньо залежать від необхідності діяльності та спілкування, дотримання суспільних норм поведінки.

3. Внутрішня мотивація формує прагнення до соціально схвалюваних дій та досягнень (пізнавальні та соціальні потреби) [1].

У дистанційній формі навчання та освіти існує реальний доказ поєднання індустріальної галузі з педагогікою:

1. Освітня єдність має функціонувати, попри всілякі небезпеки й ризики, котрі забезпечують життя й діяльність суб'єкта, а також подаються інформатизацією процесів та автоматизацією.

2. Освітня єдність функціонує в послідовності переваг коштів, котрі забезпечуються інформаційними процесами та автоматизацією, що є невід'ємним фактором у сучасному житті й діяльності особистості.

Можна отримати різноманітні навчально-освітні послуги, не виходячи з дому (укриття). Усі досягнення спрямовані на забезпечення людині поліпшених умов та звільнення ресурсів для наукової чи творчої діяльності. Остання за допомогою теоретичних та інформаційних ресурсів понукає до життя інші форми навичок у професійній діяльності.

3. Освітня єдність функціонує за рахунок засобів, що подаються інформатизацією процесів та автоматизацією, котрі задовольняють життя й діяльність індивіда [3].

Вищезгадані засоби можуть замінити собою низку вже існуючих складників науково-освітнього процесу й урахувати всі актуальні досягнення в методології науки й освіти. Існує реальна можливість виключення неактуальних призначень інформаційних систем з метою зменшення експлуатації ресурсів психіки людини.

При дистанційній формі навчання й освіти важливе місце посідають власне форми зворотного зв'язку від здобувачів. Не просто оцінювання з метою покращення швидких дисциплінарних рішень – здобувачі не повинні оцінювати курс та педагога за принципом: «підходить чи не підходить» «імпонує чи не імпонує». Вони мають аналізувати та оцінювати прогрес своїх здобутих знань, форми та методи навчання, складність, цікавість та необхідність курсу у своїй професійній діяльності в подальшому. Необхідно розробити та впровадити можливі види зворотного зв'язку, часто анонімні, для проведення тривалого моніторингу даних та поліпшення освітнього процесу у вищій школі.

У системі дистанційного формату здобувачі та викладачі мають можливість ділитися своїми думками та консультуватися з педагогом чи між собою. У той же час здобувачі освіти мають можливість аналізувати, коментувати навчальні матеріали і повідомляти, які саме розділи курсу здалися їм складними, або найбільше зацікавили. Зацікавлення здобувача в навчальній чи науково-дослідній роботі на всіх етапах її виконання – одне з основних завдань успіху діяльності [1].

Окрім того, важливість значення викладача проявляється в керівництві науковою діяльністю здобувачів (планування, процес та етапи роботи, захист), де педагог відіграє основну роль. Перед ним завдання формувати й надалі розвивати здібність до самоорганізації здобувачів, їх наукове мислення, організовувати дослідницькі групи та керувати діяльністю, контролювати й аналізувати самостійне виконання, оцінювати підготовленість здобувачів до науково-дослідної діяльності [4].

Кожен науковий керівник у своєму потенціалі має методи для керування науковим світоглядом здобувачів. Для нашого дослідження важливі як психологічна, так і педагогічна компетентність викладача. Від

нього залежить правильно підібраний та сформований позитивний морально-психологічний клімат співпраці із здобувачами.

Будь-яка форма науково-дослідної роботи та навчання здобувача побудовані на методиках і принципах, котрі виражають залежність між цілями підготовки та відповідності нормі, які скеровують практики навчання й освіти, де підґрунтя викладання – принципи навчання, тісно взаємопов'язані: принцип доступності та міцності знань, взаємозв'язку теорії з практикою, об'єднання індивідуального та колективного, свідомості навчання, науковості, системності тощо. На практиці вони виступають у вигляді форм та методів організації навчальної й наукової діяльності.

Серед низки таких методів пропонуються найбільш дієві:

1. Метод індивідуалізованого навчання. Суть цього методу полягає в безперервній взаємодії здобувача з викладачем.

2. Метод проблемного викладу навчального матеріалу. Основне цього методу – викладач повинен навчити здобувачів угруповувати завдання поетапно та підбирати необхідний спосіб для їх виконання. Проблема, котру опрацьовує педагог, слід вирішити аргументовано. Здобувачі сприймають варіанти рішення завдання, запам'ятовують, із яких саме етапів складається рішення того чи іншого завдання.

В умовах проблемного викладу педагог вказує, у якій послідовності належить виконувати завдання, роз'яснює закономірність цього руху, а також розходження думок. Тобто, педагог формулює проблему, яку ж і вирішує, а здобувачі сприймають аргументованість та розсудливість процесу пізнання, опановують етапи виконання завдання.

3. Дослідницький метод. Як результат методу здобувачі самостійно готуються до творчої діяльності. Це частково-пошуковий метод, який потребує викладацького контролю. При такому методі винесені під час заняття завдання виконуються цілком самостійно. Для його виконання здобувачі самі підбирають теоретичний матеріал, опрацьовують його, по закінченню виконаної роботи самостійно підбивають підсумки. Дослідницький метод наближає здобувачів до освоєння методів наукових досліджень.

4. Метод проєктів – педагогічна технологія, котра конкретно спрямована на їх застосування в процесі надбання нових знань. Здобувач, котрий бере участь у проєкті, має можливість ознайомлюватись в освітньому довікллі з незнайомими для нього способами людської діяльності [4].

Виняткова риса такого методу – орієнтація на самостійну командну чи індивідуальну діяльність здобувача, а також вирішення конкретної проблеми на основі навичок, умінь та знань із різних галузей. Робота здобувача в рамках цього методу допускає процес дослідження, який потребує обдуманого розподілу ролей.

Виходячи з практики, рекомендуємо в освітньому процесі здобувачів застосовувати ділові ігри, моделювання ситуації, інноваційні та індивідуальні ігри, проблемно-орієнтовані ігри. Вони значно мотивують, розвивають та організують особистість здобувача як майбутнього фахівця. Адже у

випадку неправильного підбору педагогом ЗВО способів, методів чи прийомів здійснення освітнього процесу в дистанційному форматі значно зростає технологічний ризик. Викладач не має належних умов пристосувати зміст дисципліни до можливостей здобувачів (відсутність психологічної підтримки, комунікації тощо, адаптація в групі). Педагог повинен зробити подану здобувачам інформацію особистісно значущою, легко доступною та емоційно привабливою, а саме: на навчальну платформу викласти курс лекцій; дати завдання для практичних, лабораторних чи семінарських занять; подати презентації; надати контрольні тести для перевірки та оцінювання засвоєних знань тощо. При очному навчанні викладачу відкриваються простіші можливості в роботі зі здобувачами: провести моніторинг знань здобувачів, за його результатами, при необхідності, скоригувати структуру лекційного матеріалу, спростити чи ускладнити завдання. В умовах вітчизняної традиційної освіти викладач, читаючи лекцію, має змогу відповідати на поставлені здобувачем питання, реагувати на міміку аудиторії, зробити паузу для оцінювання розуміння слухачів, повторити незрозумілі терміни, то на онлайн-заняттях чи відеолекціях такі дії фактично відсутні [9]. Але, беручи до уваги сьогоденну ситуацію, у якій перебуває наша країна, ми повинні підтримувати та вдосконалювати дистанційне навчання.

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що дистанційний формат наукових досліджень та навчання в закладах вищої освіти має відмінність від традиційного, перш за все, своїми цільовими пристосуваннями. Він спрямований на розв'язок освітніх завдань додаткової конфігурації. Оцінюючи нинішню ситуацію в країні, можна побачити, що всі українські ЗВО включилися в розвиток дистанційного навчання. Таким чином, можна впевнено говорити, що дистанційний формат навчання має майбутнє в системі освіти, але не повинен замінювати традиційну освіту. Досить велика частина освітньої діяльності після дистанційної форми навчання може мати і ряд негативних наслідків [10 : 169], про що й будемо говорити в наших наступних дослідженнях.

Література

1. Блощинський І. Г. Сутність та зміст поняття «дистанційне навчання» в зарубіжній та вітчизняній науковій літературі. *Вісник Національної академії Державної служби України. Педагогічні науки*. 2015. Вип. 3. С. 5–25.
2. Коваленко А. Дистанційне навчання іноземної мови за умов пандемії: специфіка форм і методів роботи. *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка*. Вип. 35, том 3, 2021. С. 250–255.
3. Козлова Д. А. Дистанционное обучение как инновационный подход в реализации непрерывного образования. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/distsionnoe-obuchenie-kak-innovatsionny-podhod-v-realizatsii-neprepryvnogo-obrazovaniya/viewer> (дата звернення: 21.05.2022).
4. Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання: умови застосування. Дистанційний курс: навчальний посібник. Харків: НТУ, 2002. 320 с.
5. Олешко А. А., Ровнягін О. В., Годз В. Р. Удосконалення дистанційного навчання у вищій освіті в умовах пандемічних обмежень. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1936> (дата звернення: 21.05.2022).

6. Постоленко І. Ефективне навчання англійської мови дистанційно. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2015. № 1 (23). С. 104–108.

7. Салун О. О., Павлова О. Л., Вовк К. В., Гайдуківа О. О., Ніколенко Є. Я. Проблеми дистанційного навчання в період пандемії COVID-19. URL: <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/article/view/17657/16195> (дата звернення: 21.05.2022).

8. Теренда Н. О., Горішний М. І., Панчишин Н. Я. Особливості дистанційного навчання студентів в умовах пандемії COVID-19 (за результатами анкетування). *Медицина освіти*, 2020, №4. С. 57–60.

9. Чигинцева А. А. Актуальные проблемы дистанционного обучения. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/aktualnye-problemydistsionnogoobucheniya/viewer> (дата звернення: 21.05.2022).

10. Shi Yi, Yaroschuk Lilia. *Post Corona Society: How to Teach People be Social Again*. *Postmodern Openings*, 2020. Volume 11. Issue 1. Supl. 2. 169–176. URL: <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/2918> (дата звернення: 21.05.2022).

References

1. Bloschynskiy, I. H. (2015). *Sutnist ta zmist poniattia «dystantsiine navchannia» v zarubizhnii ta vitchyzniani naukovii literaturi* [The essence and content of the concept of "distance learning" in foreign and domestic scientific literature]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi sluzhby Ukrainy. Pedagogichni nauky – Bulletin of the National Academy of Civil Service of Ukraine. Pedagogical sciences*, Vyp. 3, S. 5–25 [in Ukrainian].

2. Kovalenko, A. (2021). *Dystantsiine navchannia inozemnoi movy za umov pandemii: spetsyfika form i metodiv roboty* [Distance learning of a foreign language in a pandemic: the specifics of forms and methods of work]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Pedagogika – Current issues of the humanities. Pedagogy*, Vyp. 35, tom 3, 250–255 [in Ukrainian].

3. Kozlova, D. A. (2013). *Dystantsyonnoe obuchenye kak innovatsionnyi podkhod v realizatsyy nepreryvnoho obrazovaniia* [Distance learning as an innovative approach to the implementation of lifelong education]. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/distsantsionnoe-obuchenie-kak-innovatsionnyy-podhod-v-realizatsii-nepreryvnogo-obrazovaniya/viewer> [in Russian].

4. Kukhareno, V. M., Rybalko O. V., Syrotenko N. H. (2020). *Dystantsiine navchannia: umovy zastosuvannia. Dystantsiinyi kurs: navchalnyi posibnyk* [Distance learning: conditions of use. Distance course: a textbook]. Kharkiv: NTU. [in Ukrainian].

5. Oleshko, A. A., Rovniahin O. V., Hodz V. R. (2021). *Udoskonalennia dystantsiinoho navchannia u vyschii osviti v umovakh pandemichnykh obmezhen* [Improving distance learning in higher education in the context of pandemic constraints]. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1936>. [in Ukrainian].

6. Postolenko, I. (2015). *Efektivne navchannia anhliiskoi movy dystantsiino* [Effective distance learning of English]. *Porivnialno-pedagogichni studii – Comparative and pedagogical studies*, № 1 (23), 104–108. [in Ukrainian].

7. Salun, O. O., Pavlova, O. L., Vovk, K. V., Haidukova, O. O., Nikolienko, Ye. Ya. (n.d.). *Problemy dystantsiinoho navchannia v period pandemii COVID-19* [Problems of distance learning during the COVID-19 pandemic]. Retrieved from <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/article/view/17657/16195>. [in Ukrainian].

8. Terenda, N. O., Horishnyi, M. I., Panchyshyn, N. Ia. (2020). *Osoblyvosti dystantsiinoho navchannia studentiv v umovakh pandemii COVID-19 (za rezultatamy anketuvannia)* [Peculiarities of distance learning of students in the conditions of the COVID-19 pandemic (according to the results of the questionnaire)]. *Medychna osvita – Medical education*, №4. S. 57–60. [in Ukrainian]

9. Chyhnytseva, A. A. (n.d.). *Aktualnye problemy dystantsyonnoho obucheniya* [Actual problems of distance learning]. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/aktualnye-problemydystantsionnogoobucheniya/viewer> [in Russian].

10. Shi, Y., Yaroschchuk, L. (2020). *Post Corona Society: How to Teach People be Social Again*. *Postmodern Openings*. Volume 11. Issue 1. Supl. 2. 169–176. Retrieved from <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/2918>. [in English].

АНОТАЦІЯ

У статті проведено оцінку застосування науково-дослідної діяльності та навчання у вищій школі в дистанційному форматі й доведено їх необхідність у складних для країни умовах. Зазначено основні методи та методики дослідження. Проаналізовано погляди й точки зору сучасних науковців щодо дистанційного навчання та освіти, їх практичного застосування. Для переконання практичності в науковій статті описано проведену експериментальну роботу у вигляді онлайн опитування серед фахівців першого та четвертого курсів, котрі навчаються за спеціальністю «Агрономія» та «Екологія». За результатами експерименту зроблено акцент на основні форми науково-дослідної діяльності здобувачів закладів вищої освіти.

У вищій школі дистанційна форма навчання побудована на раціонально підібраних методах, інформаційних технологіях, принципах навчання тощо. У практичному застосуванні вони виступають як форми та методи організації навчальної й наукової діяльності. Схарактеризовано основні методи: метод індивідуалізованого навчання, метод проблемного викладу навчального матеріалу, дослідницький метод, метод проєктів. Внесено пропозиції щодо використання в освітньому процесі інноваційних та індивідуальних ігор, ділових ігор, проблемно-орієнтованих ігор, моделювання ситуацій.

У статті відмічаються основні завдання, котрі вирішуються завдяки запровадженню дистанційної форми навчання й освіти у вищій школі, а також перелік можливостей, які можна отримати в кінцевому результаті. Наголошено на необхідності мотивації, що стимулює здобувача освіти до позитивної дії в науково-освітньому процесі та в подальшому розвитку його як фахівця. Відмічено важливість форми зворотного зв'язку від здобувачів та роль викладача в керівництві науковою діяльністю.

Зроблений висновок, що дистанційний формат наукових досліджень та навчання в закладах вищої освіти цільовими пристосуваннями відрізняється від традиційного, паралельно з тим він має майбутнє в системі освіти, але не повинен замінювати традиційну освіту.

Ключові слова: дистанційний формат, наукові дослідження, навчання, здобувачі освіти, науково-дослідна робота.